

Kitap Eleştirisi

A. Sarp Yılmaz

Blogdan Al Haberi

Haber Blogları, Demokrasi ve Gazeteciliğin Geleceği Üzerine

Zeynep Atikkan, Aslı Tunç (2011)

İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

234 sayfa

Son yıllarda iletişim ve enformasyon teknolojilerindeki hızlı gelişim internetin toplumsal iletişimde yeni bir ortam olarak öne çıkmasına zemin hazırlamıştır. Özellikle internet ortamının zamandan ve mekândan görece bağımsız olması önemli bir enformasyon akışına olanak sağlamış, bu ortamdaki bloglar ve forumlar 2000'li yılların başında habercilik ve toplumsal paylaşım açısından önemli değişimlerin karşımıza çıktığı alanlar olmuştur. Geçen on yıl içerisinde *Twitter*, *Facebook* gibi sosyal mecraların enformasyon akışını en üst seviyeye taşıması, geleneksel medyanın akıbetiyle ilgi tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Ancak sadece geleneksel medya açısından tartıştığımızda, dijital mecraların içinde barındırdığı problemleri gözden kaçırmış oluruz. Bu problemlerin öne çıkanları dijital haberciliğin güvenilirliği, çok fazla kaynağın neden olduğu enformasyon bombardmanı şeklinde sıralanabilir.

Blogdan Al Haberi, bu bağlamda haber bloglarını, blogların ekonomi-politik bağlamını, sosyal medya gazeteciliğinin geleceğini ve

demokrasi ile olan ilişkisini inceleyen öncü bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu eser, dünyadaki blog yazarlarıyla, dijital medya ve kültür uzmanlarıyla yapılan söyleşilere yer vermekte, dijital ortamı etkinlik, kamusalılık, eylemlilik çerçevelerinde değerlendirerek “net’leşen medyanın” ekosistemini çözümlenmeye yönelmektedir.

Kitap birbirine bağlı 6 bölümden oluşmaktadır. Bu 6 bölümün ana çerçevesi, dijital çağın başlaması, dünyada gelişme evreleri, siyasal ve ekonomik sistemlerle ilişkisi ve geleneksel medya ile karşılaştırılmasıyla oluşturulmuştur. Birinci bölüm, okuyucuların fikir sahibi olmaları için kitabın ana inceleme konusu olan bloglara ayrılmıştır. Bu bölümde blogların ortaya çıkması, yazar ya da okuyucu olarak kimlerin bloglarla ilgilendikleri ve blogların ne amaçla kullanıldıkları üzerinde durulmaktadır. İlk blog türleri olan siyasal bloglar ve Türkiye’de siyasal blogların durumu üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Yukarıdaki soruların cevaplarından hareketle bu bölümün ana tartışma konusunu blogcuların gazeteci sayılıp sayılmayacağı sorusu oluşturmaktadır. Bu tartışma yurttaş gazeteciliği kavramıyla birlikte değerlendirilmektedir. Böylece kitabın ana izleklerinden biri olan dijital medya-geleneksel medya karşılaştırılmasına da başlanmış olmaktadır.

İkinci bölüm, dijitalleşmenin dünyadaki gelişimini sunmakta, blogların ekonomik ve sosyo-kültürel yapı içerisinde konumlanması mercek altına alınmaktadır. Avrupa ülkelerinden Fransa, Almanya, Yunanistan ve İsveç, Amerika Kıtasında A.B.D ve Brezilya; Uzakdoğu’dan Japonya, Çin, Endonezya ve Güney Kore; Ortadoğu’dan B.A.E, Mısır ve Irak örnekleri üzerinde durulmakta, bu ülkelerdeki blog ve dijital medya kullanımı incelenmektedir. Örneğin Fransa’da blogculuğun Fransız entelektüel tartışmalarına yeni bir zemin oluşturduğu, Japon halkının ise daha geleneksel davranarak bloglara mesafeli yaklaştığı saptamaları yapılmaktadır. Mısır örneğinde sosyal medya, aktivistlerin ve muhaliflerin örgütlenme aracı olarak kullanılırken, İran örneğinde kaynağı belirsiz belge veya görüntüler muhalefeti kızdırmak için internete servis edilmekte böylece sosyal medya muhaliflerin siyasal yapı tarafından deşifre edilmesinde kullanılmaktadır.

Üçüncü bölüm, demokratik süreçlere dijital ortamlar üzerinden katılımın incelendiği bölümdür. Bu bölümde bloglarla beraber Facebook, Twitter, Flickr gibi ortamlar da incelenmektedir. Kitabın bu bölümünde dile getirilen görüşlerden en göze çarpanı, “Dijital ortam kamusal alan yaratır mı?” sorusu bağlamında tartışılan, sanal âlemin; genişlemesi ve dönüşüm geçirmesi sonucunda yurttaşların görüşlerini özgürce paylaştığı, karşıt görüşlerin tartışıldığı bir ortam halini aldığı görüşüdür. Bu soru çerçevesinde iktidarların, muhalefetlerin, aktivistlerin sosyal medya mecraları üzerinden demokratik süreçlere katılımı incelenmekte, seçim kampanyalarında ve siyasal hayatta internet kullanımını örneklenmektedir.

Dördüncü bölümde medya ve yayıncılık sektörünün yaşadığı mecra kayması, yazarların deyişle “net’leşen medya” üzerinde durulmaktadır. Blogların ve sosyal medyanın önemli bir özelliği, yeni kişilerin katılımına olanak sağlayarak paylaşım zeminlerini arttırması olarak vurgulanmaktadır. Medyada şeffaflık ve araştırmacı gazetecilik, çok çarpıcı bir örnek olan *WikiLeaks* üzerinden detaylı ve ilgi çekici bir şekilde anlatılmaktadır. *WikiLeaks* ve benzerlerinin geleneksel medya ile işbirliğinin araştırmacı gazeteciliğe yapacakları katkı tartışılmakta ve bu tartışma birçok araştırmacı gazeteci ile yapılan söyleşilerle desteklenmektedir.

Beşinci ve altıncı bölümde, ekonomik yapılar ve yazılı basın geleceği üzerinde durulmaktadır. Beşinci bölümde geleneksel medyanın, dijital medyanın ekonomik sistemine ayak uydurma çabaları anlatılmaktadır. Farklılaşan bu ortam içerisinde iki taraf için ayrı ayrı beliren tehlikelerden bahsedilmektedir. Geleneksel medyayı bekleyen tehlike, farklı sanayi kollarının finanse ettiği medya patronluğu sisteminin sektöre uğramasıdır. Çalışan kadrosu, kâğıt, baskı giderleri gibi ekonomik kalemler dijital ortama göre maliyetleri fazla olan kalemlerdi. Ayrıca dijital medyanın içerik güncelleme ve anında kitlelere ulaşma hızı geleneksel medyadan kopuşların önünü açtı. İçeriğe para veren geleneksel medya okuyucusu bedava ve çeşitlilik içindeki dijital ortama kayarken beraberinde reklam piyasasını da götürmüş oldu. Buna ilk tepki, köklü medya kuruluşlarının gazete sayfalarını internet

ortamına taşımaları oldu. Geleneksel medya için bu ekonomik durumu düzeltme çabalarına baktığımızda 3 yöntem karşımıza çıkmaktadır. Birinci yöntem devlet desteği, ikinci yöntem Murdoch yöntemi diğer yöntem ise reklam gelirlerine dayanan bedava gazete dağıtılmasıdır. Bu yöntemlerin hepsinin uygulanma alanları ve sonuçları bölüm içerisinde tartışılmıştır.

Yeni medyayı bekleyen tehlike ise, dijital dünya içerisinde diğerlerinden farklı olma zorunluluğudur. Bu âlemde sıradan olan her şey yok olmaya mahkûmdur. Sürekli hareket halindeki okuyucuya veya takipçiye kendinizi kabul ettirmeniz gerekmektedir.

Altıncı bölümde ise, geleneksel medyadaki siyasal ve yapısal çözümlerin nedenleri ve geleneksel medyanın geleceği üzerinde durulmaktadır. Okurların ve reklam verenlerin geleneksel medyadan uzaklaşmasıyla beraber başlayan ekonomik sıkıntılar ile iş dünyası ve siyaset arasındaki karmaşık ilişkilerin durumu, Amerika ve Avrupa üzerinden incelenmekte, bu durum 'Murdoch Patenti'yle örneklendirilmektedir. Ayrıca televizyonun durumu da değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, *Blogdan Al Haberi*, geleneksel medya–sosyal medya karşılaştırmasına, siyasal ve ekonomik dönüşümlere haber blogları üzerinden ve farklı bir perspektiften bakması açısından önemli bir çalışmadır. Ayrıca farklı coğrafyalardaki birçok blogcu, akademisyen, dijital medya uzmanı ve araştırmacı gazeteciyle yapılan söyleşilerin, içeriğin zenginleşmesine önemli katkıları olmuştur. Teknolojik ve toplumsal gelişmelere bağlı olarak karşımıza çıkacak olan dijital dünyadaki dönüşümün; medyanın yapısını, toplumsal hayata katılımı ve siyasal temsillerin değişmesini etkileyeceği açıkça görülmektedir.